

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI PO NOWELIZACJI

W dniu 15 lipca 2011 r., po ponad półrocznej pracy parlamentu nad projektem, Prezydent RP podpisał ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („Ustawa”). Publikacja w Dzienniku Ustaw miała miejsce 25 lipca br.

Ustawa zmienia w sposób zasadniczy model gospodarowania odpadami komunalnymi w Polsce. Formalnie ustawa (z niewielkimi wyjątkami) wchodzi w życie 1 stycznia 2012 r., zaś nowy system gospodarki nimi efektywnie powinien działać w poszczególnych gminach nie później niż 18 miesięcy od tej daty, czyli od 1 lipca 2013 r.

W ramach niniejszego artykułu chciałbym przedstawić najistotniejsze, w moim przekonaniu, zagadnienia związane z nową regulacją, oceniając ją z perspektywy „branży śmieciowej”.

Dotychczasowe regulacje

Obecnie właścicielami odpadów komunalnych i podmiotami odpowiedzialnymi za ich zagospodarowanie są ich wytwórcy – właściciele nieruchomości. Mają oni obowiązek zawarcia umowy na odbiór odpadów komunalnych z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie takiej działalności lub gminną jednostką organizacyjną, przy czym wybór podmiotu jest w zasadzie nieograniczony (istotne jest tylko posiadane zezwolenie). Wynagrodzenie za odbiór odpadów uiszczane jest przez właściciela nieruchomości na rzecz przedsiębiorcy odbierającego odpady.

Jakie zmiany wchodzi w życie

Zgodnie z ustawą podmiotem odpowiedzialnym za zagospodarowanie staną się gminy (lub związki międzygminny, jeżeli wykonuje zadania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi). Gmina będzie zobowiązana do budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Ustawa zakłada rezygnację z zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie odbioru odpadów komunalnych na rzecz wpisu do rejestru działalności regulowanej. Opłata za gospodarowanie odpadami będzie pobierana przez gminę (popularnie zwana również podatkiem śmieciowym).

Nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, z mocy ustawy, obejmie odpady komunalne wytwarzane na nieruchomościach zamieszkałych przez mieszkańców, przy czym rada gminy będzie uprawniona do objęcia systemem odpadów wytwarzanych na nieruchomościach niezamieszkałych przez mieszkańców poprzez przyjęcie stosownej uchwały, której skuteczność nie będzie uzależniona od przeprowadzenia referendum lokalnego. Z punktu widzenia przedsiębiorców dotychczas funkcjonujących na rynku gospodarowania odpadami komunalnymi istotnym elementem nowego systemu gospodarki nimi będzie konieczność przeprowadzenia przez gminę przetargów na odbiór lub na odbiór i zagospodarowanie odpadów

komunalnych z danego terenu (gminy lub sektora, na jakie gmina może zostać „podzielona”) oraz przetargów na budowę, utrzymanie i eksploatację regionalnych instalacji przetwarzania odpadów. Celem przetargu na odbiór odpadów będzie wybór jednego podmiotu, który będzie miał wyłączne prawo świadczenia usług w tym zakresie na danym terenie. Większe gminy, liczące powyżej 10 tys. mieszkańców, będą mogły podzielić się na tzw. sektory uwzględniające liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia i obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę. W takim przypadku przetargi będą organizowane oddzielnie dla każdego sektora. Uczestnikami przetargu będą mogli być przedsiębiorcy, w tym spółki gminne (gminne jednostki organizacyjne nie będą miały prawa startu w przetargu). Zwycięzca przetargu zawrze umowę z gminą na odbiór odpadów komunalnych z danego terenu, która będzie zawierana na czas określony, zgodnie z ustawą – Prawo zamówień publicznych (co do zasady 4 lata). Na gminy zostanie także nałożony obowiązek wyboru podmiotu, który wybuduje, będzie utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych. Wybór będzie dokonywany w ramach przetargu, na zasadach określonych w ustawie o partnerstwie publiczno-prywatnym lub na zasadach określonych w ustawie o koncesji na roboty budowlane lub usługi.

Regiony gospodarki odpadami komunalnymi

Ustawa zakłada, na potrzeby prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi, formalny podział terytorium Polski na tzw. regiony. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi będzie obszar liczący co najmniej 150 tys. mieszkańców, choć dopuszczalne będzie także wskazanie jako regionu jednej gminy liczącej ich powyżej 500 tys. (będzie to dotyczyło aglomeracji takich jak Warszawa, Łódź, Kraków, Wrocław itp.). Podział kraju zostanie formalnie przeprowadzony w ramach wojewódzkich planów gospodarki odpadami (WPGO). WPGO określą m.in. regiony wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w ich skład, wykaz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tych regionów, do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn oraz plan zamykania regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych niespełniających wymagań ochrony środowiska, których modernizacja nie jest możliwa z przyczyn technicznych lub nie jest uzasadniona z przyczyn ekonomicznych. Instalacje niewskazane w WPGO nie będą mogły przyjmować odpadów komunalnych od podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbioru tego typu odpadów.

Regionalne instalacje gospodarowania odpadami komunalnymi

W ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi będą funkcjonowały regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych. Będą to zakłady zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego co

najmniej przez 120 tys. mieszkańców, spełniające wymagania najlepszych dostępnych technik lub technologii oraz zapewniające termiczne przekształcanie odpadów lub (a) mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku, (b) przetwarzanie selektywne zebranych odpadów zielonych i in-

Na gminy zostanie także nałożony obowiązek wyboru podmiotu, który wybuduje, będzie utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych.

nych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych, (c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Zapewnienie strumienia odpadów regionalnym instalacjom

Jednym z głównych celów ustawy jest zapewnienie stałego strumienia odpadów ściśle określonym instalacjom (tj. tym wskazanym w WPGO). Cel ma zostać osiągnięty przez specyficzne określenie zasady bliskości. Zmieszane odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów zmieszanych będą mogły być kierowane, co do zasady, wyłącznie do regionalnej instalacji wskazanej w WPGO. Jednocześnie prowadzący regionalne instalacje będą obowiązani do zawarcia umów na zagospodarowanie odpadów komunalnych ze wszystkimi podmiotami odbierającymi je od właścicieli nieruchomości działających na terenie danego regionu gospodarki tymi odpadami. Instrumentem, który ma zapewnić przestrzeganie tak rozumianej zasady bliskości, będą m.in. administracyjne kary pieniężne. Będą one nakładane na podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości za nieprzekazywanie ich regionalnej instalacji (za pierwszy ujawniony przypadek) oraz na podmioty prowadzące regionalne instalacje gospodarki odpadami komunalnymi za odbieranie odpadów od podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości spoza regionu. Innym instrumentem mającym zagwarantować prawidłowe gospodarowanie odpadami komunalnymi będzie wykreślenie z rejestru podmiotów rejestru działalności regulowanej (za drugi ujawniony przypadek niedostarczenia odpadów do regionalnej instalacji).

Słowo końcowe

Zasadniczym celem ustawodawcy była istotna poprawa efektywności polskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w wyniku której możliwe będzie osiągnięcie przez Polskę celów wynikających z dyrektywy unijnych (w szczególności chodzi o ograniczenie ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska). Pracom na projektem ustawy towarzyszyła ożywiona dyskusja, w której prezentowano argumenty zarówno przeciwników, jak i zwolenników nowych rozwiązań. Niewątpliwie nowa regulacja to rewolucja, a „rewolucja wymaga ofiar”. Do pewnego stopnia nowa regulacja wprowadzana jest kosztem wielu z tych podmiotów, które obecnie funkcjonują, często od wielu lat, na rynku gospodarki odpadami komunalnymi. Kluczowe dla tych przedsiębiorców przepisy przejściowe ustawy wielu aspektów nie regulują i w istocie rzeczy przrzucają ciężar uregulowania statusu tych podmiotów na samorząd, zarówno gminny, jak i wojewódzki.

Daniel Chojnacki

Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka Sp. k.

